

IZBA TKACKA. KTO TU JEST DYRYGENTEM?

LEKCJA NR 3 DO SŁUCHOWISKA PT.
“NOWE HISTORIE STARYCH RZECZY, CZYLI MUZEALNE
PRZYGODY STEFANA CZÓŁENKO”

AUTORKA: Gabriela Górską
Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola

SŁOWA KLUCZOWE: dawne zawody, tkactwo, narzędzia tkackie

METODY: rozmowa, praca z opowieścią, zabawa muzyczno-ruchowa

CELE WARSZTATU:

Dziecko:

- wie, czym zajmował się tkacz i jak powstawał materiał,
- potrafi wymienić narzędzia tkackie,
- rozumie, że każdy z tych przedmiotów miał ważną rolę.

POTRZEBNE MATERIAŁY:

- Trzeci odcinek słuchowiska Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola pt. “Nowe historie starych rzeczy, czyli muzealne przygody Stefana Czólenko”
- sprzęt do odtwarzania dźwięku.

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Wprowadzenie do tematu: rozmowa
2. Wysłuchanie opowiadania
3. Praca z opowiadaniem, rozmowa kierowana
4. Podsumowanie
5. Praca plastyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WPROWADZENIE

Poproś dzieci, aby zastanowiły się i odpowiedziały na pytania:

Czy wiecie, czym kiedyś zajmowali się ludzie w Zduńskiej Woli?

Czy słyszeliście o tkaczach albo o tkaninach?

PODSUMOWANIE ODPOWIEDZI

Wyjaśnij, że Zduńska Wola słynęła z tkactwa, a muzeum ma specjalną salę, która nazywa się "Izba Tkacka". To w niej można zobaczyć dawne narzędzia pracy tkacza. Tkacz to osoba, która tworzy materiał z nici. W Zduńskiej Woli od początku jej założenia pracowało wielu tkaczy. Najpierw w swoich domach, gdzie mieli małe warsztaty, a następnie w dużych fabrykach.

To właśnie dzięki nim nasze miasto się rozwijało, bo był to najbardziej popularny zawód. Powstawały tkaniny, które sprzedawano nawet poza granicami Polski. Czótenko było częścią od maszyny tkackiej.

WPROWADZENIE DO PIERWSZEGO ODCINKA

Posłuchajcie uważnie słuchowiska, bo Stefan opowie nie tylko o swojej pracy, ale też o swoich przyjaciółach, czyli maszynach, które razem tworzyły tkaniny. Zastanówcie się, kto z nich był najważniejszy i dlaczego Stefan Czótenko mówi, że w Izbie Tkackiej wszyscy tworzyli orkiestrę.

Na co zwrócić uwagę:

- Jakie przedmioty spotkał Stefan w izbie tkackiej?
- Dlaczego izba tkacka została porównana do orkiestry?
- Co czuły maszyny, kiedy przestały pracować?

PRZEBIEG ZAJĘĆ

PRACA Z OPOWIADANIEM

WYSŁUCHANIE SŁUCHOWISKA

ROZMOWA KIEROWANA

1. Przedmioty, które spotkał Stefan w sali "Izba Tkacka".

Zapytaj:

- Jakie przedmioty spotkał Stefan w Izbie Tkackiej?
- Jakie zadanie miała gręplarka, kołowrotek, szpulka, krosno oraz skrzynia
- Kto Waszym zdaniem był najważniejszy?

Podsumowanie odpowiedzi:

Każdy z przedmiotów, które spotkał Stefan miał swoje zadanie: gręplarka rozczesywała wełnę, kołowrotek skręcał nitki, szpulka nawijała, krosno tkalo materiał, a skrzynia przechowywała tkaniny. Czółenko to jedna z najważniejszych części maszyny do tkania. Wszystkie te urządzenia były częścią zespołu i musiały współpracować z innymi, żeby powstał materiał.

2. Dlaczego krosno porównało Izbę Tkacką do orkiestry?

Zapytaj:

- Co to jest orkiestra? Kim jest dyrygent?
- Co może mieć wspólnego granie w orkiestrze oraz praca w warsztacie tkackim?

Podsumowanie odpowiedzi:

Warto zwrócić uwagę, że praca w dawnych warsztatach była głośna, rytmiczna, jak muzyka. Maszyny wydawały dźwięki, tak jak różne instrumenty muzyczne, każdy z nich musiał wykonywać swoje zadanie, tak aby powstał jakiś utwór, w orkiestrze jest to melodia, a w warsztacie tkackim tkanina. W orkiestrze potrzebny jest też dyrygent, czyli ktoś, kto nadaje rytm, a w warsztacie tkackim to najważniejszy przedmiot, czyli krosno. Bardzo istotne są czółenka tkackie, których ruch łączy wszystko w jedną całość.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

PRACA Z OPOWIADANIEM

3. Co czuły maszyny, kiedy przestały pracować?

Zapytaj:

- Czy stare przedmioty z opowiadania wolały pracować, czy stać bez ruchu?
- Czy tęskniły za dawnymi czasami, jeśli tak do dlaczego?

Podsumowanie odpowiedzi:

Można podkreślić, że muzeum to miejsce, które daje przedmiotom drugie życie, choć już nie pracują, to uczą o tym jak dawniej pracowali ludzie. Przedmiotom było smutno, że stoją bez ruchu, tęskniły za czasami, gdy mogły pomagać ludziom. Mimo wszystko cieszyły się, że teraz są w muzeum i ktoś o nich pamięta.

PODSUMOWANIE CAŁOŚCI

Dziś dowiedzieliśmy się, że tkactwo było najważniejszym zawodem w Zduńskiej Woli. W zakładzie tkackim każdy ma swoją rolę, nawet jeśli jest mały jak szpulka. Najważniejszą zasadą w działaniu przeróżnych urządzeń jest współpraca i wzajemny szacunek. Warto zauważyć, że dawne zawody wymagały cierpliwości i dokładności.

Ta opowieść pokazała również, że w muzeum dawne przedmioty ukazują nam to, jak ludzie rozwijali swoje umiejętności, jak wymyślali coraz to nowsze urządzenia, czyli tworzyli wynalazki np. gręplarkę czy czótenka, które pomagały w pracy.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

PODSUMOWANIE CAŁOŚCI

ZABAWA RUCHOWA

ZABAWA RUCHOWA

Przygotowanie

Przed zabawą sugerujemy pokazanie filmów edukacyjnych dotyczących pracy poszczególnych narzędzi (ewentualnie obrazków z maszynami i uzmysłowienie dzieciom ich ruchów i dźwięków jakie wydają).

- Poniżej przykładowe filmy:
- GRĘPLARKA: <https://www.youtube.com/watch?v=mvdGtxaLgpw>
- KOŁOWROTEK: <https://www.youtube.com/watch?v=b73JUm8Q4Fc> (w 0:56 min)
- CZÓŁENKO TKACKIE NA WARSZTATCIE (KROŚNIE RĘCZNYM): <https://www.youtube.com/shorts/PMUEpjpgA4MU>

WARIANT DLA MŁODSZYCH DZIECI LUB ROZGRZEWKA

Można włączyć lekką muzykę z rytmicznym tempem i pozwolić dzieciom improwizować ruchy, dopasowując się do rytmu.

Na hasło nauczyciela „Tkanie!” zaczynają się poruszać, a na „Stop!” zastygają bez ruchu.

ZABAWA RUCHOWA

Wybór eksponatów:

Powiedz dzieciom, że będą teraz bawić się w „orkiestrę tkacką” – taką, jaką tworzyły maszyny i narzędzia w muzeum.

Każde dziecko wciela się w inny przedmiot z Izby Tkackiej:

- Stefan Czólenko – przesuwa się z jednej strony sali na drugą, udając ruch czólenka w krosnach,
- Gręplarka – wykonuje powolne, okrężne, rozłożyste ruchy rękami, jakby rozczesywała wełnę,
- Kołowrotek – stuka stopą o podłogę w miejscu, rękoma robi okrężne, małe ruchy udając skręcanie nici,

PRZEBIEG ZAJĘĆ

PODSUMOWANIE CAŁOŚCI

ZABAWA RUCHOWA

ZABAWA RUCHOWA

- Szpulka – „nawija” nitkę, czyli kręci palcami wskazującymi wokół siebie,
- Krosno – klaska w równym rytmie, wyznaczając tempo pracy.
- Skrzynia – otwiera szeroko wyprostowane ręce, jedną w górę, drugą w dół i zamyka jednocześnie klaskając.

Można napisać nazwy, narysować lub wydrukować wizerunki przedmiotów i położyć przed dziećmi, aby wiedziały jakim są przedmiotem.

Przebieg:

- Nauczyciel (lub dziecko wybrane jako dyrygent) nadaje rytm – może klaskać lub uderzać delikatnie w stół, mówiąc rytmicznie:
„Tka-my, tka-my, ni-tki prze-pla-ta-my!”
- Dzieci wykonują swoje ruchy zgodnie z rytmem, każde narzędzie „pracuje” w swoim tempie, ale wspólnie tworzą zgrany zespół.
- Po chwili nauczyciel mówi: „ODPOCZYNEK!” i wszystkie maszyny zamierają, jakby przerwały pracę w fabryce.
- Zabawę można powtórzyć kilka razy, zmieniając „dyrygenta” (dziecko może dyrygować orkiestrą).

Rozmowa po zabawie:

- Jak się czuliście w roli maszyny lub narzędzia?
- Czy łatwo było pracować razem w jednym rytmie?
- Co by się stało, gdyby jedna maszyna pracowała szybciej, a inna wolniej?

Wniosek:

Tak jak w izbie tkackiej, tak i w życiu, na co dzień, każdy ma swoją rolę, ale ważna jest współpraca i wspólny rytm działania.